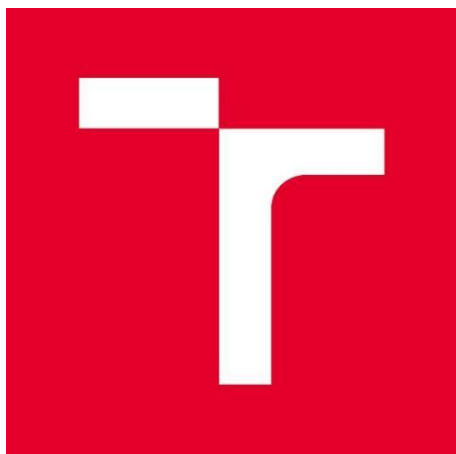

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR KRESBY A GRAFIKY

DRAWING AND GRAPHICS

ZÁRODEK A POTENCIÁL

GERM AND POTENTIAL

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR THESIS

AUTORKA PRÁCE

AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MICHAELA KACHTÍKOVÁ

doc. Mgr. Art. SVÄTOPLUK MIKYTA

BRNO 2021

OBSAH DOKUMENTACE

ABSTRAKT	s. 5
TEXTOVÁ ČÁST	s. 6–7
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 8–13

ABSTRAKT

V mé bakalářské práci se objevují témata jako přítomnost, vnímání tělesnosti a sebe samé v kontextu procesu vzniku díla. Rozvíjející témata zrcadlení mého přítomného vidění a fascinace materialitou, s cílem dosáhnout udržitelného umění i života. Kladu si otázky esteticko-filozofické povahy. Jaký je vztah umění a udržitelnosti, vztah mezi dílem, tvůrcem a objekty mezi sebou? Dílo, jež vzniklo, je pro mě zhmotnělým artefaktem, záznamem mého bytí v minulosti a také v současnosti. Je jako záznamový arch, fotografie dané skutečnosti, tvořená pro pochopení minulosti v budoucnosti. Je odrazem mé vnitřní nahoty, interních procesů, niterných emocí a myšlenek, které ztvárňují vnitřní aspekty psyché, expandují do prostoru, rozlézají se, zaplétají a rostou svébytným životem.

In my bachelor's thesis, topics such as presence, perception of corporeality and oneself appear in the context of the process of creation of a work. The evolving themes reflect my present vision and fascination with materiality, in order to achieve sustainable art and life. I ask questions of aesthetic - philosophical nature. What is the relationship between art and sustainability, the relationship between work, its creator, and objects? The work that was created is a material artifact for me, a record of my being in the past and in the present. It is like a record arc, a photograph of a given reality, created to understand the past in the future. It is a reflection of my inner nakedness, internal processes, inner emotions and thoughts which shape the inner aspects of the psyche, expand into space, crawl, fill, and have their own distinctive life.

TEXTOVÁ ČÁST

Plně vnímám význam tvůrčí individuality jako východisko veškerého umění. Umění chápu jako produkt individuality, tvůrčí síly toho, co nového může společnosti přinést. Zároveň vnímám umění jako činnost, ne jakoukoli, nýbrž určenou pro zcela určitý efekt. Je to činnost, která se veřejně obrací k sobě samé a snaží se konfrontovat se společností. Proces tvorby je vzájemnou komunikací mezi tvůrcem, dílem a jeho možnou materialitou. Důraz kladu na pomalost a jemnou péči. V procesu tvorby se vše ve mě i vně náhle zpomalí a v tichosti proudí. Je to stav plného zakořenění do přítomného okamžiku, do ticha a bezčasí. Vše je statické, avšak lidské, zbystřují se smysly a přichází soustředění. Vše pozoruji i jsem pozorována v prostoru procesu díla. (Ten, co vnímá, je také vnímán.) Jsem na hranici definování toho, co je neurčitě, netělesné, jinaké. Okolí se zastaví, dílo pod námi roste, větví se a expanduje do éteru okolo nás. Jsem součástí díla právě tady a teď. Vzniká tak neurčitý biomorfní svět, v němž je důležitější nikoliv tvar, ale růst, pohyb a život. Jako bytí v meditaci, v prostředí, kde je vám dobře, kde jste sami sebou.

„Plocha jako zárodek, prostor jako potenciál“

Název práce odkazuje k ploše, vnímané jako zárodek tvůrčího procesu a k prostoru jako potenciálu, k jeho fyzické realizaci, a expanzi (do éteru) – ke skutečnosti s její tvárnou matérií. Metodologickým specifikem je práce s materialitou, konkrétně s papírnaš. Materiál jako samotný akt vnímání reality. Práce s materiálem a zkoumání jeho vlastností mě fascinuje a stává se důležitým aspektem v procesu tvorby. Materiál je pro mě něco jako tělo člověka, je ztvárněním tělesnosti díla, a naopak zrcadlení tělesnosti bytí. V této souvislosti se nabízí úryvek z Merleau-Pontyho „Tělesnost není hmota, není to ani duch a není to substance. K jejímu označení by bylo potřeba starého výrazu ‚živel‘ v tom smyslu, v němž se jej používalo, když byla řeč o vodě, vzduchu, zemi a ohni, tj. ve smyslu všeobecné věci uprostřed mezi časoprostorovým individuem a ideou, jakoby inkarnovaného principu, který zavádí určitý styl bytí všude tam, kde je nějaká jeho částička. Tělesnost je v tomto smyslu ‚živel Bytí.‘“¹ K tělesnému bytí v přítomnosti se odkazují v celém mém díle, je to jeho neoddělitelná součást. Souvisí s plným procítěním instalace i díla. Tento živel Bytí je nejsilnějším intuitivním pocitem jako náš vnitřní přijímač. Podílí se na prožívání sebe sama přes fyzické tělo v prostoru a to i v konfrontaci s dílem a instalací samotnou.

Z důvodu pandemie covid-19 a uzavření se do domácností jsem hledala dostupný a levný materiál. Zde se zrodila touha vtáhnout do umění myšlení pro udržitelnost. Začala jsem tedy recyklovat papírový odpad z domácnosti. Tento materiál jsem využila při tvorbě trojrozměrných objektů (vycházející z kreseb) z rozmixované směsi nasbíraného papírového odpadu smíchané s barvicí látkou, lepidly a škrobem. Kostry jednotlivých (dutých) objektů jsou vytvořené z kovového pletiva, na které je kaširovaná papírová směs a gáza je přidávána pro zpevnění. Plochy obdélníků, které jsou součástí objektů, jsou vytvořeny vrstvením papíroviny na sítích. Důležitým aspektem tvůrčího procesu je časová náročnost vnímaná jako specifický druh péče a citlivosti. Procesy vrstvení a schnutí jsou pak také nedílnou součástí díla a metaforicky odkazují k vypořádávání se s mou netrpělivostí.

Vytvořila jsem sérii dvanácti materiálových objektů, jejichž výrobu jsem si rozprostřela do dvou semestrů. Práce v technice papírmaš vyžadovala čas. Ze začátku jsem tuto technologii jen prověřovala, zkoumala její vlastnosti a po prvním objektu jsem postupně přidala lepidla a látky, které objekt zpevnily. Při výrobě jsem postupovala vrstvu po vrstvě, která vždy musela řádně zaschnout. K tomu mi pomáhaly ventilátory, které v místnosti vířily vzduch a urychlovaly tak schnutí. Tyto vrstvy dodaly nejen pevnost objektu a stabilitu, ale i princip, kterým se ve své práci věnuji, již od prvního ročníku. Téma vrstev a vrstvení, se v mé tvorbě neustále objevují. Připodobňuji je k vrstvám, ze kterých se skládáme. Jako bychom odkrývali vrstvu po vrstvě nás samých. Tělesná schránka a její hmotné vrstvy od kůže až

¹ MERLEAU-PONTY, Maurice. *Viditelné a neviditelné*. Přeložil Miroslav PETŘÍČEK. Praha: OIKOYMENH, 1998. Knihovna novověké tradice a současnosti. ISBN 80-86005-82-8.

ke kosti, duše a její vědomí, podvědomí až schoulené nevědomí. Ale také jaké masky na sebe před světem nasazujeme. Vše okolo nás je z vrstev od samotné buňky až po vrstvy atmosféry a Země...Tyto paralely vrstev jsou již součástí mého rukopisu.

Objekty jsou jeden na druhém navázané a společně tvoří jednotný celek. Propojují je biomorfni ramenatá chapadla neboli jak je volně nazývám kořeny, neurony v mozku, organické stvolý myšlenek. Tyto chapadla, "vyvěrají" na povrch z plochy a dále expandují do prostoru. Po čase jsem začala do objektů zapracovávat motivy polštářů, které symbolizují bezpečí, snovost, i klid k možnému uvolnění. Grafické znaky, které můžete vidět na ploše nebo polštářích objektů, symbolicky reprezentují komunikaci s divákem, jako neurčité nečitelné písmo. Odkazuje k písmu, které nedokážeme číst ani vyslovit. Racionálně jej nedovedeme pochopit. Cílí na naše podvědomí, které srovnává s tím, co už jsme viděli. Pocitově k nám však znaky na nevědomé úrovni promlouvají.

Instalace v prostoru vytváří "snový" environment. Objekty v instalaci visí ze stropu pro vyvolání pocitu procházení se mezi kořeny stromů. Další vylézají ze zdí dolů k zemi, jiné se „válejí“ při zemi a uzemňují tak část instalace. Objekty daný prostor plní sebou navzájem a skrze dotyk svých kořenů spolu „komunikují“. Pod povrchem vědomí vzniká celistvá síť jednoho celku. Mým záměrem bylo vytvořit pozitivně poklidný meditační prostor, ve kterém se divák zastaví a může být. Jako by se divák ocitl na lekci jógy a v její závěrečné meditaci se mnou jako lektorkou, avšak samotné dílo a instalační prostor promlouvá za mě. Jóga i umění je mou nedílnou součástí a má snaha je tyto dva celky v mém životě i v bytí propojit v jeden celek. Pocity bytí a zážitky prožité v meditaci, které na lekcích jógy zažívám se do mé instalace vědomě zrcadlí. Divák se tak stává neoddělitelnou součástí instalace, může pociťovat a být prociťován. Barvy a velké rozměry objektů v realizované instalaci na diváka silně působí, možná až křičí. Volají je do společného bytí tady a teď k přítomnosti. Chci, aby se divák v prostoru instalace zastavil a vnímal sám sebe, svůj dech a přítomný "rytmus". Vnímal to, co není hmatatelné a viditelné. Ráda bych, aby dílo působilo a otevíralo vnitřní svět v diváku, aby jej vnější svět vizuální instalace vnořil do sebe sama, do svého těla a kořeny objektů jej „objímali“. Aby vznikla potřeba nacházet svůj vnitřní zárodek, dětský údiv a navrátila se potřeba prožití svého potenciálu v té nejčistší podobě sebe sama.

Věřím, že je dílo svébytnou biomorfni entitou, která organicky žije dál. Přítomností ostatních sil energie (vibrace) daného meditačního prostoru. Je to vzájemná mimo slovní komunikace, která obohacuje a harmonizuje obě strany, jak dílo v prostoru, tak diváka. Je to vzájemná transformace na úrovni neviditelného podvědomí těla. Jako práce se svou tělesnou schránkou, tělesností přesto, že si meditační prostor většinová populace představí jako tichou, bílou a čistou místnost. Tento prostor je nasycen vizuálními podněty, pokušením, a vjemy. Ale jsou však berličkou pro možný zážitek, tiché a prostorné myslí, jak jednoduše definuji meditaci. Jelikož jsme zvyklí na zrychlený svět. Bytí s uměním nám může být zastavením.

Tvorba díla za pandemii se dá popsat jako "nezapomenutelný" zážitek. V tomto období jsem svůj čas naplno věnovala tvorbě a studiu na vysoké škole, jelikož mi odpadla práce a povinnosti. Náplň dne mi tvořil čas strávený sama se sebou ve studiu. Na pár měsíců jsem byla donucena vládními nařízení přesunout tvorbu do svého domova, kde ostatní členové domácnosti nebyli moc nadšení za uzurpování osobního prostoru. I přesto všechno jsem našla nový materiál, témata, která chci nadále zkoumat a podrobovat času. Zároveň jsem pochopila, co pro mě tvorba umění znamená, nejen v osobním životě. Díky pandemií a uzavření za zdmí bytu jsem si uvědomila, jak je v mém životě role tvůrce důležitá. Začala jsem vnímat umění jako klíč k životu. Cesta, která mě vede, formuje a rozvíjí, nejen mou duši. Tvorba mi věnuje do života smysl. Nenechá mě uzavřít se do sebe sama, do mých beznadějných myšlenek. Ona mě udržuje v nastavení čisté mysli. Dílo pohltilo a přijalo vše co jsem mu dala. Díky tomu jsem mohla fungovat. A za to vše jsem velice vděčná.

OBRAZOVÁ ČÁST

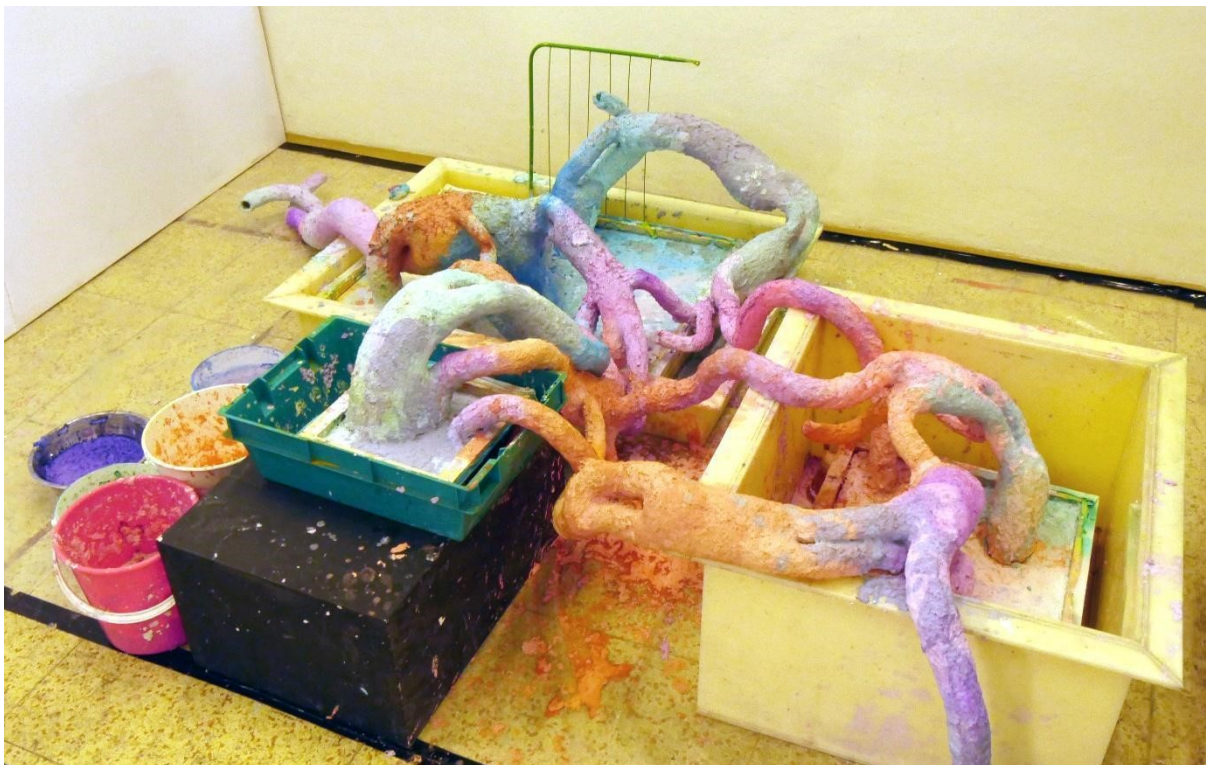
(Ukázky dokončených samostatných objektů, které budou součástí instalace v prostoru. Finální fotografie z instalace dokládám v příloze.)

Zárodek, papírmaš na pletivu, 122 x 65 x 131 cm, 2021

Zakořeňující soustava, papírmaš na pletivu, 150 x 50 x 297 cm, 2021

(v procesu a detail objektu) Zakořeňující soustava, papírmaš na pletivu, 150 x 50 x 297 cm, 2021

(Proces schnutí) Cihličky, papírmaš, 49 ks, 19 x 12 cm, 2021

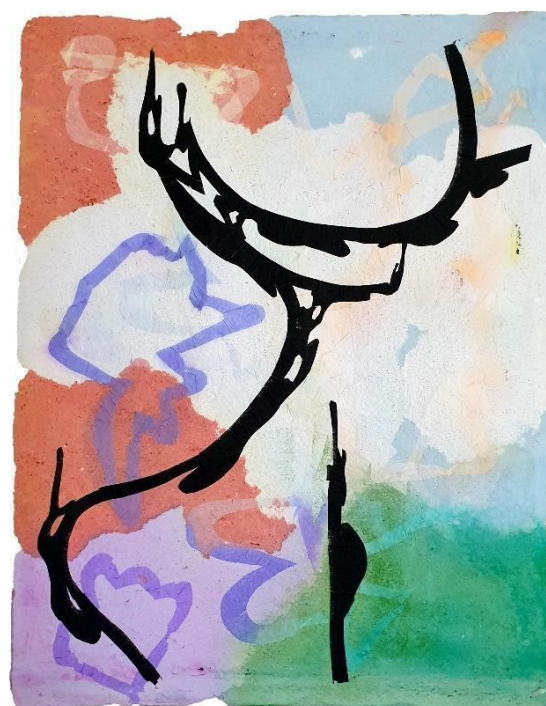
Zrod, papírmaš na pletivu, 112 x 43 x 240 cm, 2020

Přijetí, papírmaš na pletivu, 70 x 30 x 65 cm, 2020

Bytí, papírmaš na pletivu, 76 x 32 x 82 cm, 2020

(přední a zadní strana reliéfu) Triptych reliéfů 1 a 2, papírmaš, 68 x 8 x 88 cm, 2021